

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ
AE:PL-93685-55593-ATRTI-30

PETYCJA - w sprawie wyeliminowania z arkuszy egzaminu maturalnego zadań, których poprawne rozwiązanie wymaga rozróżniania barw, oraz dostosowania materiałów egzaminacyjnych do potrzeb osób z wrodzonymi zaburzeniami rozpoznawania barw (CVD)

Na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 2 ust. 1 w związku z art. 4 ustawy z 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. 2014 poz. 1195 z późn. zm.) wnoszę niniejszą petycję. Petycję kieruję do Ministra Edukacji Narodowej jako organu nadzorującego Centralną Komisję Edukacyjną w sytuacji bezczynności Centralnej Komisji Edukacyjnej wobec opisanego problemu.

Żądanie (postulat)

- 1) Natychmiastowe wstrzymanie dystrybucji wszystkich arkuszy egzaminu maturalnego w sesji „maj 2025”, które zawierają zadania wymagające zdolności rozróżniania barw.
- 2) Zapewnienie, by przyszłe materiały egzaminacyjne były projektowane w sposób percepcyjnie neutralny, z wykorzystaniem oznaczeń tekstowych lub symbolicznych, kontrastu co najmniej 4,5 : 1, oraz zgodnie z normą PN-EN 301 549 i wytycznymi WCAG 2.1.
- 3) Przeprowadzenie i upublicznienie audytu dostępności arkuszy egzaminacyjnych (z udziałem ekspertów ds. dostępności) jako warunku legalności i rzetelności procesu egzaminacyjnego.
- 4) Wydanie wytycznych dla Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i okręgowych komisji egzaminacyjnych zobowiązujących je do systemowego eliminowania barier dla uczniów z CVD.

Uzasadnienie

a) Konstytucyjna zasada równości i dostępu do edukacji

Art. 32 oraz art. 70 ust. 4 Konstytucji nakazują równe traktowanie uczniów w dostępie do wykształcenia. Zadania oparte wyłącznie na rozróżnianiu barw naruszają tę zasadę wobec ok. 8 % populacji męskiej i 0,5 % żeńskiej cierpiącej na CVD.

b) Wiedza organów o problemie (dyskryminacja pośrednia)

Interpelacje poselskie, m.in. nr 33833/2021, wskazywały na problem już przed sesją maturalną w maju 2021 r. Zaniechanie działań przez CKE pomimo tej wiedzy może zostać zakwalifikowane jako przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków (art. 231 § 1 k. k.) z zamiarem ewentualnym, zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego (uchwała I KZP 18

/05; wyrok III KK 38/16).

c) Standardy prawa międzynarodowego

Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z 13 listopada 2007 r. (sprawa D.H. i inni przeciwko Czechom, nr 57325/00) uznał, że pozornie neutralne kryteria mogą prowadzić do niedozwolonej dyskryminacji pośredniej. Polska, jako strona Konwencji, jest obowiązana do zapobiegania takim praktykom.

d) Ryzyko odpowiedzialności prawnej i finansowej

Brak należytej staranności w przygotowaniu arkuszy może skutkować roszczeniami odszkodowawczymi (art. 417 k.c.) oraz odpowiedzialnością karną funkcjonariuszy publicznych. Nawet jedno dyskryminujące zadanie może zdecydować o nieprzekroczeniu progu rekrutacyjnego przez maturzystę.

e) Istniejące standardy techniczne

Norma PN-EN 301 549 i WCAG 2.1 definiują mierzalne kryteria dostępności (kontrast, alternatywne oznaczenia), których spełnienie rozwiązuje problem bez uszczerbku dla poziomu merytorycznego egzaminu.

f) Dlaczego obecne rozwiązanie (teoretyczna możliwość zamówienia arkuszy dostosowanych) jest niewystarczające

Centralna Komisja Egzaminacyjna deklaruje, że udostępnia arkusze dostosowane do potrzeb osób z CVD „na wniosek dyrektora szkoły”. W praktyce skala tego rozwiązania jest znikoma w stosunku do rzeczywistych potrzeb:

Rok	Łączna liczba arkuszy dostosowanych
2018	1
2019	1
2020	1
2021	0
2022	1
2023	22
2024	18

Łącznie w latach 2018–2024 przygotowano 44 arkusze dostosowane do CVD. W tym samym okresie maturę zdawało około 1 900 000 absolwentów szkół średnich. Przy konserwatywnej częstości występowania CVD na poziomie 4 % populacji (ok. 8 % mężczyzn i 0,5 % kobiet) oznacza to, że ponad 75 000 zdających mogło wymagać wsparcia. Stosunek liczby przygotowanych arkuszy do liczby potencjalnie potrzebujących wynosi więc poniżej 0,06 %.

Ponadto, wnioski o arkusze adaptowane muszą być składane z wyprzedzeniem; wielu uczniów nie jest diagnozowanych lub nawet świadomych swojego CVD przed egzaminem i w rezultacie nie składa wniosku na czas.

Skrajnie niskie wykorzystanie procedury potwierdza, że obecny model „na wniosek” nie

zapewnia realnej równości szans. Dlatego jedynym skutecznym rozwiązaniem jest systemowe projektowanie wszystkich arkuszy w sposób percepcyjnie neutralny, co eliminuje konieczność ubiegania się o indywidualne dostosowania.

Informacja o sposobie udzielenia odpowiedzi

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy o petycjach proszę o przesłanie odpowiedzi na adres e-Doręczeń wskazany poniżej

Dane wnoszącego petycję

Imię i nazwisko:

Adres do korespondencji:

Adres do e-Doręczeń: